

УДК

Птахіна О.М.

**Якість освіти як результат діяльності вищого навчального
закладу**

Анотація

Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена тим, що сучасні реалії висувають нові вимоги до якості вищої освіти, зокрема, універсальності підготовки випускників вищих навчальних закладів, їхньої адаптації до соціальних умов, особистісної орієнтованості навчального процесу, його інформатизації, визначенні важливості якості вищої освіти у забезпеченні сталого людського розвитку.

Ключові слова: якість освіти, вищий навчальний заклад, критерії якості освіти, чинники якості освіти.

**Качество образования как результат деятельности высшего
учебного заведения**

Аннотация

Птахина О.Н. Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена тем, что современные реалии выдвигают новые требования к качеству высшего образования, в частности, универсальности подготовки выпускников высших учебных заведений, их адаптации к социальным условиям, личностной ориентированности учебного процесса, его информатизации, определении важности качества высшего образования в обеспечении устойчивого человеческого развития.

Ключевые слова: качество образования, высшее учебное заведение, критерии качества образования, факторы качества образования.

The quality of education as a result of the activities of the higher education

Annotation

Ptakhina O.N. The relevance of the material presented in the article, due to the fact that the modern realities put forward other demands on the quality of higher education, in particular the universality of preparation of graduates of higher education institutions and their adaptation to social conditions, personal orientation of the educational process, its information, determining the importance of the quality of higher education in achieving sustainable human development.

Keywords: quality of education, higher education, education quality criteria, the factors of education quality.

Актуальність. В сучасних умовах розвитку суспільства якість освіти стає головним аргументом людського розвитку, який задовольняє, поперше, прагнення людини до самовдосконалення і саморозвитку і, по-друге, потреби суспільства в освічених і висококультурних громадянах. В умовах європейської інтеграції Україна зобов'язана дотримуватись загальних стандартів якості вищої освіти та постійно їх підвищувати.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Якість освіти складна філософська, соціально-педагогічна, управлінська категорія. Питання сучасного стану освіти в Україні та перспективи її розвитку досліджуються багатьма вченими, зокрема А.Алексюком, І.Бехом, О.Гребельником, М.Дробноходом, І.Зязюном, Б.Клименко, Т.Красіковою, В. Кремень, О.Сухомлинською, Т.Усатенко, Ю.Шумиловим та іншими. Серед дослідників, що активно займаються вирішенням проблеми підвищення якості освіти, можна виділити також Карпюка О.А., Верес О.М., Андрухова О.М., Чирун Л.Б, Ляпунову В.А., Юрчук Л.М., В.І. Жованик та ін. Проте і сьогодні, незважаючи на значну увагу науковців до проблем ринку

освітніх послуг, питання оцінки якості освіти та її розвитку є остаточно невіршеними і вимагають пошуку та застосування нових методів та підходів.

Мета статті полягає у визначенні головних критеріїв оцінки якості освіти як результату діяльності вищого навчального закладу, які не можливо розглядати окремо від оцінки якості навчання, дослідженні поняття «якість освіти» та оцінці значення цього поняття для вищої освіти.

У сучасних дослідженнях існують різні підходи до визначення категорії «якість освітніх послуг». Так, О.П Крижанівська та В.В.Павловський розглядають якість освітніх послуг як систему двох складових – якості навчання і якості підготовки.

Так, І. Селезньова стверджує, що якість вищої освіти в широкому розумінні – це збалансоване співвідношення вищої освіти (як результату, процесу, основи нової системи) з різноманітними потребами, цілями, вимогами, нормами (стандартами); системна сукупність ієрархічно організованих соціально значущих істотних властивостей (характеристик, параметрів) вищої освіти (як результату, як процесу, як освітньої системи) [8].

С. Плаксія, якість освіти, зокрема вищої, розглядає як наявність у ній найважливіших характеристик (властивостей, ознак, параметрів), що відповідають вимогам безпосередніх споживачів освітніх послуг (студентів, випускників, роботодавців), а також вимогам суспільства до фахівців не лише в цей момент, але і в найближчій перспективі [5].

Як стверджує О. В. Родіонов, якість освітніх послуг – це комплексна характеристика процесу надання освітніх послуг ВНЗ та їх результату, що задовольняє усі зацікавлені сторони цього процесу, задовольняє вимогам державних, міжнародних освітніх стандартів та взятими на себе ВНЗ зобов'язаннями з організації навчального процесу [7].

Ці визначення є доповненням одне до одного і разом створюють чітку картину поняття «якість освітніх послуг». В сучасних умовах якість освіти розглядається як один з найважливіших показників, що визначає довгостроковий розвиток суспільства. За критеріями ООН якість освіти є одним з ключових факторів, що впливають на якість життя.

Існують і різні підходи до оцінки якості освітніх послуг, зокрема у сфері надання послуг з вищої освіти. Якісні характеристики та критерії оцінки наведені у Порядку проведення моніторингу та оцінки якості освіти [6].

Відповідно до вищезазначеного якість освіти можна визначити як інтегральний показник результативності навчального процесу, який повинен забезпечити різнобічний розвиток особистості [1].

Критерії вибору та групування показників якості освіти можуть бути самими різними, але повинні відповідати таким принципам:

- повнота та доступність до сприйняття «якості освіти» та показників, що її характеризують, прийнятими науково-педагогічною спільнотою країни;
- можливість оцінювання якості освіти на кількісному та/або якісному рівнях вимірювання;
- доцільність та корисність групування на різних рівнях управління;
- придатність для збору інформації про освітню діяльність навчального закладу за потрібними в управлінні напрямками;
- надійністю інформації та її здатністю буди значущою протягом кількох років.

Сучасні українські дослідження свідчать, що основними чинниками, які забезпечують якість освіти, є [2;3]:

- репутація ВНЗ у суспільстві, дані вступного конкурсу, рівень підготовки абітурієнтів;

- фінансові ресурси ВНЗ;
- якість вимог (якість стандартів, норм та цілей);
- якість ресурсів та процесів (професійна підготовка професорсько-викладацького складу; якість організації учбового процесу; впровадження наукових досягнень у навчальний процес; залучення студентів до науково дослідницької діяльності; оснащеність навчальним обладнанням, підручниками, посібниками, обчислювальною та оргтехнікою;
 - використання інформаційних технологій, застосування сучасних освітніх технологій – активних методів навчання, Internet-технологій тощо);
 - наявність системи контролю й оцінювання викладання;
 - якість системи моніторингу;
 - задоволеність роботодавців якістю підготовки фахівців, задоволеність студентів якістю професійної підготовки та організацією навчального процесу контакти з провідними іноземними фахівцями, зв'язок з роботодавцями і колишніми студентами;
 - стимулювання самостійної роботи студентів, мотивація студентів до якісного навчання.

Практичним підтвердженням високої якості освіти будь-якого вузу є наступні показники: кількість організацій-партнерів ВНЗ та їх рівень; визнання бізнесом результатів досліджень; рейтингування ВНЗ бізнесом; тривалість існування ВНЗ; рівень заробітної плати випускників; оновлення програм, їх відповідність до потреб бізнесу; кількість абітурієнтів, а подалі і студентів випускників; кількість абітурієнтів а надалі кількість випускників; кількість запитів від підприємств на працевлаштування випускника.

Висновки. В умовах ринкової економіки головним критерієм оцінки якості підготовки фахівця у вищому навчальному закладі є його професійна конкурентоспроможність та компетентність. Питання оцінювання якості освіти фахівця, вибір показників, побудова системи оцінювання вищих навчальних закладів залишаються сьогодні недостатньо дослідженими. Розглянуті аспекти з оцінки якості потребують розробки нових перспективних напрямів обґрунтування критеріїв оцінки та моніторингу якості освіти.

Література:

1. Биков, В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : Монографія [Текст] / В.Ю. Биков. – К. : Атіка, 2008.– 684 с. **2. Кісіль М. В.** Оцінка якості вищої освіти / Кісіль М. В. // Вища освіта України. – 2005. – № 4 (14). – С. 82-87. **3. Котенко Т. М.** Управління якістю підготовки фахівців як засіб контролю / Т. М. Котенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки. – 2009. – Вип. 16, ч. 2. – Кіровоград : КНТУ, 2009. – 353 с. **4. Павлова О.Ю.** Культурна інтеграція вітчизняних закладів вищої освіти до Європейського освітнього середовища / Павлова О. Ю., Мельничук Т. Ф., Мисюра Т. М. – К. : КІМ, 2012. – 298 с. **5. Плаксий С.И.** Парадоксы высшего образования / С.И. Плаксий. – М. : Изд-во "Профи-К", 2005. – С. 146. **6. Про затвердження Порядку проведення моніторингу та оцінки якості освіти.** Постанова Кабінету міністрів України N 1283 від 14 грудня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1283-2011-%D0%BF>. **7. Родіонов О. В.** Методичні основи управління якістю освітніх послуг ВНЗ на основі міжнародних стандартів / О. В. Родіонов // Управління підприємствами в туристичній сфері. – 2011. – № 2. – С. 81 – 83. **8. Стандарти і**

рекомендації щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти. – К. : Вид-во "Ленвіт", 2006. – 35 с.